

Οι μοναχικά εργαζόμενοι

Οι καλλιτέχνες –όπως ορίζει αυτή η πλαστή λέξη που παραπέμπει στον καλλωπισμό– είναι εργαζόμενοι. Κυρίως δε, εργάζονται μοναχικά. Οι περισσότεροι δεν απεργούν, είναι η φύση της εργασίας τους τέτοια που δεν γίνεται να απεργήσει ο ζωγράφος στο ατελιέ του, ο ποιητής στο γραφείο του, και δεν θα περάσει μέρα που ο μουσικός δεν θα χαϊδέψει τα εργαλεία του. Και ως εκ τούτου θεωρούνται εχθροί του συνδικαλισμού. Όμως καθ' υπερβολή –στο πνεύμα και κυριολεκτικά– είναι πιο κοντά στους *sans-culottes*, παρά στους απολιτικούς.

Από την άλλη μεριά, η ελληνική κοινωνία έχει φροντίσει να μην είναι κατοχυρωμένα τα εργατικά δικαιώματα στους καλλιτέχνες. Εν ολίγοις όσοι εργάζονται στο χώρο της τέχνης ήταν και είναι ανασφάλιστοι, χωρίς ιατρική περίθαλψη (μόνον αυτή των απόρων) και χωρίς σύνταξη (πλην των «τυχερών» των τιμητικών συντάξεων). Δεν γνωρίζω ακριβώς τι γίνεται στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, αλλά δεν το θεωρώ σημαντικό, δεν μιμούμαστε τα κακά των άλλων, ακριβώς όπως και στην οικονομία.

Η αυριανή κυβέρνηση της αριστεράς, που πριν απ' όλα θα διαχειριστεί την ανθρωπιστική καταστροφή των μνημονιακών χρόνων, πρέπει να βρει άμεσα λύσεις και σ' αυτό το ζήτημα. Με απλά λόγια και γνωρίζοντας εις βάθος τις κατά καιρούς προσπάθειες καλλιτεχνικών φορέων που δεν ευδώθηκαν, προτείνω:

1. Έναν μικρό δασμό κάτι σαν *καλλιτεχνόσημο* στα δημόσια έργα, στις εκδόσεις, στα εισιτήρια των κινηματογράφων και του θεάτρου, στα πολυμηχανήματα και εκτυπωτές που αναπαράγουν εικόνες. Τα έσοδα θα χρηματοδοτούν έναν ασφαλι-

στικό φορέα όλων των καλλιτεχνών. Δεν μπαίνω σε ερμηνείες νόμων που εμποδίζουν να γίνει κάτι τέτοιο, οι νόμοι από ανθρώπους έγιναν και άνθρωποι τους αλλάζουν.

Η ιστορία του 1% επί των δημοσίων έργων, για έργα τέχνης στο χώρο (νόμος που έχει ψηφιστεί και ποτέ δεν έχει εφαρμοστεί) κρατάει περίπου 35 χρόνια.

2. Μικρά ετήσια κονδύλια σε όλους τους δήμους για: δημιουργία χώρων τέχνης, βιβλιοθήκες, αίθουσες μουσικής και θεάτρου, αγορά έργων για δημοτικές πινακοθήκες, οικονομική ενίσχυση σε εσω/εξωσχολική διδασκαλία τέχνης.

Σε πολλές σκανδιναβικές χώρες, οι καλλιτέχνες εξασφαλίζουν εισόδημα και αρμονική σχέση με τις τοπικές κοινωνίες από καλά οργανωμένη εφαρμογή τέτοιων επιλογών.

Να ένα καλό προς μίμηση, έστω προς ενημέρωση έτσι για να ζηλεύουμε μπας και βγούμε στο δρόμο, με εφικτές διεκδικήσεις στο *γαμωκαπιταλισμό* που ζούμε.

Πριν απ' όλα όμως: Πρέπει να πειτούμε εμείς ότι η «πολύτιμη» μοναχικότητα αφορά μόνο τις ώρες της εργασίας μας. Τίποτα δεν θ' αλλάξει επειδή

ευχόμαστε οι άλλοι να κάνουν τη βρώμικη δουλειά.

Πρέπει να πειστεί η ελληνική κοινωνία ότι οι καλλιτέχνες δεν είναι διασκεδαστές μόνον, ούτε διακοσμούν πλατείες μόνον, ούτε γεννήθηκαν για να περνάει ευχάριστες ώρες ο κόσμος, μόνο. Κι αυτό χρειάζεται πολλή δουλειά, εκ των κάτω.

Πρέπει να πειστεί η ελληνική κοινωνία ότι η τέχνη είναι ένα πολύτιμο όχημα ανατροπής των κοινωνικών δομών, όταν εμποδίζουν την ανθρώπινη ευτυχία.

Ένας «ευρύς τόπος» κυκλοφορίας πρωτότυπων ιδεών και έργων, που περιλαμβάνει το σαρκασμό αλλά και την αυτοκριτική, που δείχνει το μέλλον συνήθως αντίθετα από το ρεύμα της εφησυχασής.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΑΤΣΟΥΡΑΚΗΣ, ΖΩΓΡΑΦΟΣ